Oikeusministeriö
LsJ Sami Manninen
6.10.2015

TIEDUSTELULAINSÄÄDÄNNÖN KEHITTÄMINEN (O 32/2015 vp)

Eduskunnan Ulkoasiainvaliokunnalle

Puolustusministeriö asetti 13.12.2013 työryhmän kehittämään lainsäädäntöä turvallisuusviranomaisten tiedonhankintakyvyn parantamiseksi. Työryhmä esitti, että tiedustelua koskevan säädösperustan luomiseksi käynnistettäisiin yksi tai useampia lainsäädäntöhankkeita, jotka voitaisiin valmistella toimialakohtaisesti. Työryhmä toisaalta katsoi, ettei tiedustelutarkoituksessa toteutettavasta tietoliikennetiedustelusta näyttäisi olevan mahdollista säätää perustuslakia muuttamatta, pelkästään vieraan valtion tietoliikenteeseen kohdistuvaa tiedustelua ehkä lukuun ottamatta.

Perustuslain 10 §:n 3 momentin sanamuodon mukaan lailla voidaan säätää välttämättömistä rajoituksista (luottamuksellisen) viestin salaisuuteen vain yksilön tai yhteiskunnan turvallisuutta taikka kotirauhaa vaarantavien rikosten tutkinnassa, oikeudenkäynnissä ja turvallisuustarkastuksessa sekä vapaudenmenetyksen aikana. Lailla ei siten voida säätää luottamuksellisen viestin salaisuuden suojan rajoittamisesta muissa tarkoituksissa kuten kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi.

Pääministeri Juha Sipilän hallituksen hallitusohjelman mukaan hallitus esittää säädösperustaa ulkomaantiedustelulle ja tietoliikennetiedustelulle. Valmistelun yhteydessä kiinnitetään huomiota perus- ja ihmisoikeuksien toteutumiseen.

Hallitus päätti strategiakokouksessaan 20.8.2015 käynnistää siviili- ja sotilastiedustelua koskevan lainsäädännön valmistelun. Hallitus linjasi, että sisäministeriö ja puolustusministeriö selvittävät vaihtoehtoiset tiedonhankintakeinot ja käynnistävät siviili- ja sotilastiedustelua koskevan

lainsäädännön valmistelun. Oikeusministeriö puolestaan ryhtyy toimenpiteisiin perustuslain tarkistamiseksi Suomen kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden puitteissa siten, että lailla voidaan tarpeellisiksi katsottavien edellytysten täyttyessä säätää kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi välttämättömistä rajoituksista luottamuksellisen viestin salaisuuden suojaan.

Oikeusministeriö on asettanut virkamies- ja asiantuntijatyöryhmän selvittämään ja valmistelemaan luottamuksellisen viestin salaisuuden suojaa koskevan perustuslakisääntelyn tarkistamista. Tarkoitus on, että työryhmä tekee asiassa esivalmistelun myöhemmin järjestettävää parlamentaarista valmisteluvaihetta varten.